МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет філософський
Кафедра філософії

Затверджено

На засіданні кафедри філософії
факультету філософського
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 1 від 30.08.2022 р.)

Завідувач кафедри
проф. Анатолій КАРАСЬ

Силабус із навчальної дисципліни «Філософія», що викладається в межах ОПП “Біологія” першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів зі спеціальності 091 – біологія

Львів 2022

Назва курсу	Філософія
Адреса викладання курсу	Вул. Грушевського,4
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Кафедра філософії
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	**09 — Біологія, 091- Біологія**
Викладач (-і)	Пухта Ірина Степанівна, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії
Контактна інформація викладача (-ів)	iryna.pukhta@gmail.com
Консультації по курсу відбуваються	Вул. Університетська, 1. Ауд. 316.
Сторінка курсу	http://filos.lnu.edu.ua/department/filosofiji - електронна сторінка кафедри філософії ЛНУ імені Івана Франка
Інформація про курс	Дисципліна “Філософія” є нормативною дисципліною за спеціальністю 091 Біологія для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти і викладається в V семестрі (денна форма здобуття освіти), IV-V семестрах (заочна форма здобуття освіти) в обсязі 3 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою).

Коротка анотація курсу	Курс розроблено таким чином, щоб розгорнути перед слухачами потенціал філософського розуміння дійсності та надати учасникам необхідні знання та навички, які б дозволяли здійснювати самостійний критичний аналіз культурних та соціальних явищ, а також орієнтуватися у питаннях розвитку та методології наукового знання. Підніматимуться питання світоглядного характеру таким чином, щоб це допогло сформулювати та відрефлексувати власні світоглядні переконання.
Мета та цілі курсу	Метою курсу «Філософія» є ознайомлення студентів із головними філософськими проблемами, які поставали в контексті розвитку європейської цивілізації, встановлення їх зв'язку із розвитком науки, зокрема біології, прищеплення навиків критичного мислення та розширення світоглядних горизонтів.
Література для вивчення дисципліни	**Основна література:** 1. Адо П'єр Філософія як спосіб життя. Новий Акрополь, 2020. 312 с. 2. Кульчицький О. Основи філософії і філософічних наук / Олександр Кульчицький ; матеріали упорядкував і здійснив наукову редакцію Анатолій Карась. – Мюнхен ; Львів : Український вільний університет, 1995. – 164 с. 3. Лютий Т. Пригоди філософських ідей Західного світу / Тарас Лютий. – К. : Темпора, 2019. – 384 с. 4. Петрушенко В. Філософія: вступ до курсу, історія світової та української філософії, фундаментальні проблеми сучасної філософії : навчальний посібник / Віктор Петрушенко. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. – 594 с. 5. Рижак Л. Філософія сталого розвитку людства: навчально-методичний посібник / Людмила Рижак. - Львв: ЛНУ імені Івана Франка, 2011 - 518 с. 6. Рижак Л. Філософія як рефлексія духу : підручник. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2013. – 650 с. 7. Фюрст М., Тринкс Ю. Філософія / Пер. з нім. Вахтанґа Кебуладзе. – К. : ДУХ І ЛІТЕРА, Інститут релігійних наук св. Томи Аквінського, 2017. – 528 с. **Додаткова література:** 1. Гільдебранд Д. Що таке філософія? – Львів : Колесо, 2008. – 244 с. 2. Карась А. Філософія громадянського суспільства в класичних теоріях і некласичних інтерпретаціях / Анатолій Карась. – Київ; Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2003. – 520 с. 3. Кримський С. Під сигнатурою Софії / Сергій Кримський. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – 367 с. 4. Лой А. та ін. Основи практичної філософії: підручник [для студентів вищих навчальних закладів] / Анатолій Лой та інші. – К. : Меритократ, 2016. – 400 с. 5. Нідельман Я. Серце філософії / пер. з англ. Олега Кіндія. – Львів : Літопис, 2000. – 286с.

	6. Попович М. Бути людиною / Мирослав Попович. – Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2013. – 223 с. 7. Рюс Ж. Поступ сучасних ідей : панорама новітньої науки / Жаклін Рюс ; з французької переклав Віктор Шовкун. – Київ : Основи, 1998. – 669 с. 8. Рьод В. Шлях філософії : з XVII по XIX століття : посібник / Вольфґанґ Рьод ; пер. з нім. В.М. Терлецького, О.І. Вєдрова. – Київ : Дух і літера, 2009. – 386 с. 9. Рьод В. Шлях філософії : XIX-XX століття : посібник / Вольфґанґ Рьод ; переклад з німецької М.Д. Култаєвої, В.І. Кебуладзе, В.М. Терлецького. – Київ : Дух і літера, 2010. – 366 с.
Тривалість курсу	один семестр, два семестри (заочна форма здобуття освіти)
Обсяг курсу	Денна форма здобуття освіти: 3 кредити, 3 семестр, 90 год, з них 16 год лекцій, 16 год практичних занять і 58 год самостійної роботи; іспит. Заочна форма здобуття освіти: 3 кредити, 4 семестр, 30 год, з них 6 год лекцій, 4 год практичних занять і 20 год самостійної роботи; 5 семестр 60 год. з них 60 год. самостійної роботи, іспит.
Очікувані результати навчання	<u>Загальні кометентності:</u> ЗК01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК05. Здатність спілкуватися державною мовою як усно так і письмово. ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК08. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу <u>Фахові компетентності спеціальності (ФК):</u> СК05. Здатність до критичного осмислення новітніх розробок у галузі біології і професійній діяльності.

	Програмні результати навчання: ПР01. Розуміти соціальні та економічні наслідки впровадження новітніх розробок у галузі біології у професійній діяльності. ПР07. Володіти прийомами самоосвіти і самовдосконалення. Уміти проектувати траєкторію професійного росту й особистого розвитку, застосовуючи набуті знання. ПР09. Дотримуватися положень біологічної етики, правил біологічної безпеки і біологічного захисту у процесі навчання та професійній діяльності. Після завершення курсу студент повинен: **Знати:** • специфіку філософського знання та його структуру; • спільні та відмінні риси філософії, релігії та міфології як типів світогляду; • функції філософії; • основну проблематику філософії в її історичній генезі • головні гносеологічні концепції та підходи до тлумачення проблеми пізнання; • основні концепції істини та їх критерії; • онтологічні проблеми у класичній та некласичній інтерпретації; • різноманітні підходи до тлумачення проблеми свідомості та штучного інтелекту; • проблеми сталого розвитку людства. **Вміти:** • висловлювати власну позицію зі світоглядних та наукових питань; • аналізувати підходи до вирішення основних філософських проблем, запропоновані в різних філософських течіях, • критично аналізувати першоджерела, • формулювати на теоретичному рівні світоглядні проблеми та здійснювати пошук шляхів їх розв’язання • критично та логічно мислити, послідовно та аргументовано розвивати свою думку, відрізняти істотне від другорядного

Формат курсу	Очний / заочний
теми	**ДОДАТОК (схема курсу)**
Підсумковий контроль, форма	Іспит в кінці семестру в усній формі.
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань природничих та гуманітарних дисциплін. Знання з курсу “Філософії” виконує загальносвітоглядну й методологічну функцію при вивченні таких загально-гуманітарних дисциплін та спеціальних біологічних дисциплін.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Power-Point презентації, дискусії, обговорення текстів, презентації проектів.
Необхідні обладнання	Проектор, доступ до системи електронного навчання Moodle.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання знань студента здійснюється за 100-бальною шкалою. Оцінювання знань під час практичних занять відбувається за 50 бальною шкалою: від 26 до 50 балів. Для допуску до іспиту студент повинен відповісти мінімум двічі протягом семестру. Мінімальний допуск- 26 балів, максимальна оцінка- 50 балів. Під час семестру буде проведено модуль на 50 балів (на передостанньому лекційному занятті).

	Оцінка за семестр буде середнім арифметичним між балами, набраними за усні відповіді на семінарських заняттях та оцінкою за модуль. Іспит – від 0 до 50 балів, іспит усно або вигляді тестів (30 балів за відповіді на питання по теоретичній частині курсу, 20 балів за за відповіді на питання по текстах, винесених на самостійне опрацювання). Перевірка виконання самостійної роботи відбуватиметься під час тестування за рахунок включення питань по змісту прочитаних текстів. За пропущене заняття без поважної причини відіймається один бал (-1). Оцінювання усних відповідей на семінарах: Бали Вид роботи 50 Знання теорії+ посилання на текстові джерела 45 Аналіз джерела + відомості про автора (історико-філософський контекст: період, напрям) 40 Відповідь на семінарське питання на основі прочитаного твору; постановка проблеми 35 Висвітлення 1 з питань (за планом с/з), спираючись на критичну л-ру чи підручник 30 Постановка питання (на осн. джерела) чи відповідь на аналог. запит.; участь у дискусії 26 Участь у дискусії, невеликий коментар. 26 і 31 – відповідають оцінці «задовільно», 35, 40 – «добре», «45, 50» – відмінно. Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні зайняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. Відпрацювання пропущених занять можливе в усній формі під час визначених годин консультацій, але тільки після пред'явлення медичної довідки або звільнення з деканату через поважну причину. Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих. Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнень на заняття;

	користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.
Питання до заліку чи екзамену	1. Світогляд, його структура, рівні, види, історичні типи. 2. Особливості міфологічного, релігійного та філософського типу світоглядів. Головні риси філософського типу мислення. 3. Предмет та визначення філософії. Структура філософського знання. 4. Співвідношення філософії та науки. Чи є філософія наукою: спільні та відмінні риси. 5. Визначення філософії. Функції та особливості філософського знання. Філософські та наукові методи. 6. Предмет онтології. Відмінність онтології та метафізики. 7. Проблема першопочатку в античній філософії. Детермінізм та індетермінізм. 8. Платонівський дуалізм та інтерпретація головних понять аристотелівської метафізики. 9. Класичні підходи до трактування проблеми буття: монізм, дуалізм, плюралізм. Матеріалізм та ідеалізм у класичній філософії. 10. Некласичні підходи до трактування проблеми буття: (А. Шопенгауер, Ф. Ніцше, А. Бергсон) феноменологічний та герменевтичний підходи). 11. Категорії буття (існування, буття, реальність, дійсність, віртуальність, світ). Сфери, форми та рівні буття. 12. Простір і час, рух та розвиток як філософські категорії. Субстанційна та реляційна концепція простору і часу. Різноманітні форми простору і часу та їх характеристики. 13. Філософські теорії розвитку: діалектика, синергетика. 14. Поняття «свідомість» з точки зору різних дисциплін. Філософське поняття свідомості. Поняття свідомість, розум, інтелект. 15. Проблема свідомості у філософії. Структура, ознаки свідомості та її функції. 16. Різноманітність підходів до пояснення проблеми свідомості: моністичний (матеріалізм/фізикалізм, ідеалізм), психофізичний паралелізм, функціоналізм, емерджентна теорія, квантова теорія. «Важка проблема свідомості». 17. Гносеологія та її проблематика. Структура пізнавального процесу: суб' єкт та об'єкт.

	Інтерпретація знання та пізнання. 18. Головні гносеологічні позиції та їх зміст. 19. Види та рівні пізнання. Роль інтуїції у пізнанні. 20. Проблема істини у філософії. Види істини, критерії істини. Поняття істини, правди та постправди. 21. Рівні і форми наукового пізнання. 22. Визначення науки. Епістеми наукового пізнання. 23. Питання виникнення науки. Проблема розвитку наукового знання. 24. Концепції розвитку науки. Принцип верифікації та принцип фальсифікації. 24. Особливості класичної, некласичної та постнекласичної науки. 25. Рівні та форми наукового знання. 26. Характеристика наукових методів. 27 «Наукова картина світу» та антропний принцип усесвіту. 36. Предмет філософської антропології. Інтерпретація людини в історії філософії Заходу. 37. Проблема походження людини. Екзистенційні та історичні дихотомії (протиріччя) людського буття. 38. Проблема сенсу людського життя. Трансцендентність та іманентність як характеристики людського буття. Взаємозв'язок проблеми щастя із питанням сенсу людського життя. 39. Глобалізація як цивілізаційний феномен. Етапи глобалізаційної інтеграції. Головні риси глобалізації за Т. Фрідменом. 40. Концепція сталого розвитку людства: імперативи та виклики.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

ДОДАТОК

Схема курсу

Тиж./дата	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності	Література. Ресурси в інтернеті	Завдання, год	Години на виконання
1 тиж.	Тема 1. **Філософія в системі теоретичного знання.** **План.** 1.Світогляд, його типи і види. 2. Специфіка предмету філософії. Характерні риси філософського мислення. 3. Структура та функції філософського знання. 4. Співвідношення філософії та науки. Питання про науковий статус філософії. **Короткий опис теми:** Світогляд, його предмет та визначення. Компонентна структура світогляду -- знання, оцінки, вірування,	Лекція, практичне заняття, самостійна робота.	1. Сергій Кримський "З усіх прав людини найважливіше є право бути Іншим" // https://day.kyiv.ua/uk/article/panorama-dnya/sergiy-krimskiy-z-usih-prav-lyudini-nayvazhlivishim-ie-pravo-buti-inshim 2. Сергій Кримський. Філософія - авантюра духу чи літургія смислу? // http://sophia.nau.edu.ua/images/download/krim_filosof.pdf	**Тема 1.** Конспект оригінальних текстів: 1.Баумейстер А. Вступ до філософських студій або інтелектуальні подорожі до країни філософії. – Київ, 2017. – С. 22-44. 2. Платон Апологія Сократа // https://chtyvo.org.ua/authors/Plato/Apolohia_Sokrata/	*4год. - ауд, 7год. - самост.*

	ідеали, їх місце в структурі світогляду. Світогляд буденний та теоретичний; індивідуальний та груповий. Історичні типи світогляду: релігійний, міфологічний, філософський, їх особливості та відмінності. Міфологічне у контексті європейського світогляду XX століття. Предмет та підходи до визначення філософії (етимологічний, світоглядний, предметний, аксіологічний). Історична еволюція предмету філософії. Епістемний та софійний способи філософування. Філософія як теоретична основа світогляду. Головні функції філософії. Структура філософського знання: онтологія, гносеологія, аксіологія, логіка, історія філософії. Філософія і наука: риси подібності і відмінності. Філософія і мистецтво. Філософські методи:				

	діалектичний, метафізичний, феноменологічний, герменевтичний, семіотичний. Місце філософії в системі культури.				
2 тиж д.	**Людина як предмет філософського аналізу.** **План.** 1. Визначення поняття «людина» крізь призму історико-філософських учень: від античності до дискурсу постгуманізму. Вплив біології на розуміння природи людини. 2. Екзистенційні дихотомії людського буття. Специфічні людські потреби. Трансцендентність та іманентність людського буття. 3.Проблема співвідношення сутності та існування людини у праці. 4. Проблема сенсу людського буття. Зв'язок сенсу та щастя у людському житті.	Лекція, практичне заняття, самостійна робота.	1. В. Франкл Людина у пошуках справжнього сенсу. – Харків: КСД, 2016. – С. 160. 2.Е.Фром Бути чи мати // https://hromadalib.files.wordpress.com/2015/12/fromm_2010_have.pdf 3. Е. Фром Мистецтво любити // КСД, 2017, - С. 192. 4. Сенека Моральні листи до Луцілія // Режим доступності http://ae-lib.org.ua/texts/seneca__ad_lucilium_epistularum_moralium__ua.htm	**Тема 2.** 1.Конспект оригінальних текстів: 1. Ж.-П. Сартр Екзистенціалізм – це гуманізм // http://darkelly.info/work/PD/sartr.ukr.pdf 2.Харарі Ювал Ной Людина розумна. Історія людства від минулого до майбутнього. - Харків: КСД, 2018. - С. 470-520. https://chtyvo.org.ua/authors/Harari_Yuval_Noi/Liudyna_rozumna_Istoriia_liudstva_vid_mynuloho_do_maibutnoho/.	*4год. - ауд, 7год. - самост.*

	Короткий опис теми: Філософська антропологія та її проблематика. Біологічний (А. Гелен) та функціональний (М. Шелер, Е. Касірер) напрям у філософській антропології. Проблема походження людини (креаціонізм, еволюціонізм, антропна концепція походження людини). Інтерпретація природи людини в історико-філософських концепціях Сходу та Заходу (античність, середньовіччя, Відродження, Просвітництво. Модерна та постмодерна філософія). Екзистенційні та історичні дихотомії людини. Трансцендентність та іманентність людського буття. Класифікація специфічно людських потреб за Е. Фромом. Проблема сенсу людського життя. Ціннісний підхід до смисложиттєвої проблеми				

	В.Франкла.				
3 тиж д.	**Тема 3. Онтологія. Класична інтерпретація проблеми буття.** **План.** 1. Проблема буття у філософії: особливості онтологічного та метафізичного підходів до тлумачення проблеми буття. 2. Проблема першопочатку в античній філософії. Сучасні наукові інтерпретації відповіді на питання про першопочаток. 3. Відмінність онтологічних концепцій Аристотеля та Платона. 4. Тлумачення проблеми субстанції в епоху Нового часу. Дилема матеріалізму та ідеалізму у філософії. 5. Пояснення феномену життя з точки зору механіцизму та віталізму. 6. Біосеміотичний підхід до пояснення сутності феномену життя. **Короткий опис теми:**	Лекція, практичне заняття, самостійна робота.	1. Рижак Л. Філософія як рефлексія духу. – Львів, 2009. – С. 181-196. 3. Рюс Ж. Поступ сучасних ідей. – К., Основи, 1998. С, 243-369. 4. Пригожин И., Стенгерс И. Порядок из хаоса: Новый диалог человека с природой. М.: Прогресс, 1986. . 5. Хайдеггер М. Що таке метафізика // Зарубіжна філософія XX ст. в 6-ти кн. К., 1993. Кн. 6. // http://stud.com.ua/42190/filosofiya/haydegger_take_filosofiya **6.** Татаркевич В. Філософські проблеми фізики // Татаркевич В. Історія філософії. Т.3. Львів, 1999. – С. 333—343.	**Тема 3.** Конспект оригінальних текстів: Ж. Рюс. Поступ сучасних ідей. Панорама новітньої науки. Розділ. Епістемологія біології // Київ: Основи, 2018. – с. 343-370. http://izbornyk.org.ua/jruss/russ13.htm	*4год. - ауд, 7год. - самост.*

	Загальне окреслення проблеми буття у філософії. Онтологічний та метафізичний підходи у філософії. Історичні трактування проблеми буття: проблема першопочатку в античній філософії; поняття детермінізм та індетермінізм; платонівський дуалізм світу ідей та світу речей (ейдосів); головні поняття аристотелівської метафізики: суще, сутність, матерія (хіле), форма (морфе). Проблема субстанції у філософії Нового часу: дуалізм, монізм, плюралізм. Механіцизм та віталізм. Протистояння матеріалізму та ідеалізму у класичній онтології. Онтологічні проблеми біології: редукціоністський та нередукціоністський підходи до пояснення феномену життя. Проблема телеологізму у біології. Біосеміотка.				

4 тиж д.	**Тема 4. Некласична інтерпретація проблеми буття. Головні онтологічні категорії.** **План.** 1.Некласичні підходи до трактування проблеми буття: А) поняття «світової волі» Шопенгауера; «воля до влади» Ніцше; «творчий порив» Бергсона; Б) феноменологічна та герменевтична інтерпретація проблеми буття. 2. Головні онтологічні категорії: буття, реальність, дійсність, віртуальність, гіперреальність. Структура та форми буття. 3. Філософське та загальнонаукове тлумачення поняття матерії . Простір і часі як форми буття матерії. 4. Рух і розвиток. Діалектика та синергетика як парадигми розвитку.	Лекція, практичне заняття, самостійна робота.	1.М. Гайдеґера «Буття в околі речей» // http://www.ji.lviv.ua/ji-library/Vozniak/text-i-perekl/kn3-heid2.htm 2. Синергетика // Стаття у Вікіпедії 3. Стівен Гокінг. Коротка історія часу. Від Великого вибуху до чорних дір // https://issuu.com/pubkis/docs/hawking_short_history_ukr - С. 197-200. 4. Ніколас Карр. Як смартфон захопив наш розум // https://zbruc.eu/node/72376	**Тема 4. Підготовка до модулю.** Конспект оригінальних текстів: 1. М. Гайдеґер «Буття в околі речей» http://www.ji.lviv.ua/ji-library/Vozniak/text-i-perekl/kn3-heid2.htm	*4год. - ауд, 7год. - самост.*

	Короткий опис теми: Некласичні підхід до розуміння проблеми буття: ірраціоналізм та волюнтаризм поняття «світової Волі» А. Шопенґауера, «волі до влади» Ф. Ніцше та «творчого пориву А. Бергсона, Феноменологічна та герменевтична інтерпретація проблеми буття: фундаментальна онтологія М. Гайдеґера, критична онтологія М. Гартмана, поділ буття на сфери у філософії Е. Гусерля. Головні онтологічні категорії: „буття”, „небуття», «суще», «існування», «світ», «реальність», «дійсність» «віртуальність», «гіперреальність». Поняття «наукова картина світу». Структура та форми буття. Наукове та загальнофілософське значення поняття матерії. Рух і розвиток, простір і				

	час як філософські категорії. Субстанційна та реляційна концепції простору та часу. Діалектика та синергетика як філософські теорії розвитку та самоорганізації.				
5 тиж д.	**Тема 5. Інтерпретація гносеологічних питань у філософії.** **План.** 1. Визначення понять «знання», «пізнання», «гносеологія» та «епістемологія». 2. Структура пізнавального процесу. 3. Гносеологічні позиції у філософії. 4. Види, рівні і форми пізнання. Роль інтуїції у пізнанні. 5. Проблема істини та її критеріїв у філософії. Види істини. 6. Поняття правди то пост-правди. **Короткий опис теми:** Гносеологія, епістемологія, когнітологія та їх проблематика.	Лекція, практичне заняття, самостійна робота.	1. Р. Декарт Міркування про метод (щоб правильно спрямувати свій розум і відшукати істину в науках) // Психологія і суспільство, 2015, № 2. – С. 37-.46 // Режим доступу http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/3061/1/%D0%94%D0%B5%D0%BA%D0%B0%D1%80%D1%82%20%D0%A0..pdf 2. Тарас Лютий Кінець прекрасної епохи. В кожного своя "пост-правда" // http://www.dsnews.ua/society/kinets-prekrasnoyi-epohi-v-kozhnogo-svoya-post-pravda--19112016180000 3 Стаття у Вікіпедії "Перелік когнітивних упереджень»	**Тема 5.** Конспект оригінальних текстів: Рене Декарт Міркування про метод (щоб правильно спрямувати свій розум і відшукати істину в науках) // Психологія і суспільство, 2015, № 2. – С. 37-.46 http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/3061/1/%D0%94%D0%B5%D0%BA%D0%B0%D1%80%D1%82%20%D0%A0..pdf	*4год. - ауд, 7год. - самост.*

	Співвідношення між знанням, пізнанням, інформацією. Структура пізнання: поняття про суб'єкт та об'єкт пізнання. Гносеологічні позиції у філософії: раціоналізм, сенсуалізм, скептицизм, релятивізм, агностицизм, фікціоналізм, гносеологічний оптимізм, сцієнтизм, антисцієнтизм. Види пізнання та їх характерні особливості (життєво-досвідне, художнє, релігійне, наукове, псевдонаукове, екстрасенсорне). Чуттєвий та раціональний рівні пізнання та їхні форми. Роль інтуїції у пізнанні та її види. Проблема істини у пізнанні та її критеріїв. Види істини (кореспондентна, когерентна, конвенційна, інструменталістська). Поняття правди та постправди. Когнітивні упередження та їхній вплив на пізнання.				

6 тиж д.	**Тема 6. Епістемологія та філософія науки. Проблеми наукового пізнання.** **План.** 1. Визначення понять «наука» та "наукова картина світу" Філософські проблеми біології. Зв'язок науки та філософії. 2. Концепції розвитку наукового знання - кумулятивна, наукових революцій Т. Куна та епістемологічного анархізму П. Фейєрабенда. Принцип верифікації та фальсифікації та їх роль у встановленні науковості знання. 3. Головні риси класичної, некласичної та постнекласичної науки. 4. Рівні наукового знання та співвідношення між ними. Методи емпіричного та теоретичного рівнів пізнання. 5. Форми наукового знання. Вимоги до наукової істини.	Лекція, практичне заняття, самостійна робота.	1. Кун Т. Структура наукових революцій IX. Природа і необхідність наукових революцій // http://litopys.org.ua/kuhn/kuhn10.htm (до 2-го питання) 2. Чому наука потребує філософії? // https://zbruc.eu/node/87626 (до 1-го питання) Рекомендована література: 1. Рижак Л. В. Парадигми розвитку науки: класична, некласична, постнекласична. // Л. Рижак Філософія як рефлексія духу., Львів, 2009. – С. 358- 389. 2. Мельник В. Методологія та її рівні // Філософія як рефлексія духу. Хрестоматія. Львів, 2009. – С. 257-275.	**Тема 6.** Написання есе. 1. Мельник В. Методологія та її рівні // Філософія як рефлексія духу. Хрестоматія. Львів, 2009. – С. 257-275.	*4год. - ауд, 7год. - самост.*

	Короткий опис теми: Визначення науки. Епістеми наукового пізнання: пізнаваності, реалізму, закономірності. Проблема розвитку наукового знання. Підходи до питання про виникнення науки. Принцип верифікації та принцип фальсифікації. Критерії розрізнення наукового та псевдонаукового пізнання. Особливості класичної, некласичної та постнекласичної науки. Емпіричний те теоретичний рівень наукового пізнання. Форми наукового пізнання (ідея, проблема, гіпотеза, теорія, концепція, парадигма. Поняття наукового методу. Методи емпіричного і теоретичного рівнів пізнання. «Наукова картина світу» та антропний принцип усесвіту. Питання зв’язку філософії та науки на сучасному етапі розвитку				

	пізнання.				
7 тиж д.	**Тема 7. Проблема людської свідомості та штучного інтелекту.** 1. Підходи до визначення проблеми свідомості з точки зору науки та філософії. 2. Розрізнення понять свідомість, розум, інтелект, штучний інтелект, ментальність, когнітивна сфера. Проблема зв'язку свідомості та мозку. 2. Структура свідомості, її функції та ознаки. 3. Головні концепції щодо питання походження свідомості та тлумачення її природи. "Важка проблема свідомості. 4. Перспективи впровадження та можливі загрози з боку "штучного інтелекту". **Короткий опис теми:** Понятійні аспекти вивчення проблеми свідомості. Розрізнення понять: мозок, свідомість,	Лекція, практичне заняття, самостійна робота.	1. Сепетий Д. "Чому існує "Важка проблема свідомості"? // Львів: Літопис, 2017. -- С.373--387. file:///C:/Users/Iryna/Downloads/Philos_2016_2_6.pdf 2. Кайку Мічіо Майбутнє розуму // Львів: Літопис, 2017. -- С. 373 --387. 3. Дік Франс Свааб Ми - це наш мозок // КСД, 2016. - 570 с. 4 Кайку Мічіо Майбутнє розуму // Львів: Літопис, 2017. -- 408 с. 5. Деніел Деннет Що знає РобоМері // Антологія сучасної філософії науки, або усмішка ASIMO // Львів, ЛНУ, 2017. -- С. 414 -- 445. 6. Патриція Ч. Черчленд Яким чином нейрони знають // Антологія сучасної філософії науки, або усмішка ASIMO // Львів, ЛНУ, 2017. -- С. 453 -- 468.	**Тема 7.** Підготовка до модулю. Конспект оригінальних текстів: Черчленд П.С. Яким чином нейрони знають? // Антологія сучасної філософії науки або усмішка ASIMO. Львів. ЛНУ, 2017. – С. 453-468.	*4год. - ауд, 7год. - самост.*

	розум, інтелект, ментальність. Інтегральний підхід до вивчення проблеми свідомості Кена Уілбера. Тлумачення свідомості з точки зору таких дисциплін, як біологія, психологія. теорія штучного інтелекту, соціальні науки, філософія. Структура свідомості: самосвідомість, інтелект, розум. Ознаки та функції свідомості. Головні форми, функції та ознаки свідомості. Філософські концепції тлумачення походження та природи свідомості (матеріалізм, ідеалізм, дуалізм, функціоналізм, емереджентна теорія, квантова теорія, біхевіоризм та концепція «втіленого розуму»). Моделі та аналогії тлумачення роботи мозку. Поняття «важкої проблеми свідомості» Д. Чалмерса. Штучний інтелект: можливості та виклики. Проблема «свободи волі»:				

	біологічна та філософська інтерпретація. Позиції компатибілізму та інкомпатибілізму.				
8 тиж д.	**Тема 8. Філософія сталого розвитку людства: глобалізаційні та цивілізаційні виклики.** **План.** 1. Поняття та трактування природи «суспільств» у соціальній філософії. Рушійні сили розвитку суспільства. 2. Три хвилі розвитку цивілізацій Е. Тоффлера. 3.Глобалізація та перспективи глобалізаційного розвитку людства. 4.Діяльність Римського клубу у вирішення та постановці питань глобального розвитку. 5. Поняття "сталий розвиток" та його імперативи. **Короткий опис теми:** Глобалізація як цивілізаційний феномен. Етапи глобалізаційної інтеграції. Головні риси	Лекція, практичне заняття, самостійна робота.	1. Людмила Рижак Філософія сталого розвитку людства: навчально-методичний посібник / Людмила Рижак. - Львв: ЛНУ імені Івана Франка, 2011 - 518 с. 2. Клаус Міхаель Маєр-Абіх. Відповідальність за природу // Людмила Рижак Філософія сталого розвитку людства: навчально-методичний посібник / Людмила Рижак. - Львв: ЛНУ імені Івана Франка, 2011 - С. 484-507. 3. Яким буде світ 2020-х: прогнози від Римського клубу //https://iod.media/article/yakim-bude-svit-2020-h-rokiv-prognozi-vid-rimskogo-klubu-4015 2. Сталий ровзиток // Стаття у Вікіпедії	**Тема 8.** Конспект оригінальних текстів: 1. Бауман З. Глобалізація. Наслідки для людини і суспільства. – К. : Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2008. – С. 47–63 http://chtyvo.org.ua/authors/Bauman_Zygmunt/Hlobalizatsiia_Naslidky_dlia_liudyny_i_suspilstva/ 2. Підготовка конспекту по темі «Українська філософія».	*4год. - ауд, 7год. - самост.*

	глобалізації за Т. Фрідменом. Науково-технічний прогрес: тенденції, риси і ризики глобалізації. Глобальні загрози людству: екологічна та демографічна загрози. Штучний інтелект: загрози та можливості. Римський клуб: глобальне прогнозування розвитку людства. Ідеї гуманістичного маніфесту А. Печеї. Концепція сталого розвитку людства як ідея гідного життя людини. Імперативи концепції сталого розвитку людства. Глобальні сценарії сталого розвитку людства.				

Схема курсу (заочна форма здобуття освіти)

Тиж. / дата	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності	Література. Ресурси в інтернеті	Завдання, год	Години на виконання
1 тижд.	Тема 1. **Філософія в системі теоретичного знання.** **План.** 1.Світогляд, його типи і види. 2. Специфіка предмету філософії. Характерні риси філософського мислення. 3. Структура та функції філософського знання. 4. Співвідношення філософії та науки. Питання про науковий статус філософії. **Короткий опис теми:** Світогляд, його предмет та визначення. Компонентна структура світогляду -- знання, оцінки, вірування, ідеали, їх місце в структурі	Лекція, практичне заняття, самостійна робота.	1. Сергій Кримський "З усіх прав людини найважливіше є право бути Іншим" // https://day.kyiv.ua/uk/article/panorama-dnya/sergiy-krimskiy-z-usih-prav-lyudini-nayvazhlivishim-ie-pravo-buti-inshim 2. Сергій Кримський. Філософія - авантюра духу чи літургія смислу? // http://sophia.nau.edu.ua/images/download/krim_filosof.pdf	**Тема 1.** Конспект оригінальних текстів: 1.Баумейстер А. Вступ до філософських студій або інтелектуальні подорожі до країни філософії. – Київ, 2017. – С. 22-44. 2. Платон Апологія Сократа // https://chtyvo.org.ua/authors/Plato/Apolohia_Sokrata/	*4год. - ауд, 10 год.- самост.*

	світогляду. Світогляд буденний та теоретичний; індивідуальний та груповий. Історичні типи світогляду: релігійний, міфологічний, філософський, їх особливості та відмінності. Міфологічне у контексті європейського світогляду XX століття. Предмет та підходи до визначення філософії (етимологічний, світоглядний, предметний, аксіологічний). Історична еволюція предмету філософії. Епістемний та софійний способи філософування. Філософія як теоретична основа світогляду. Головні функції філософії. Структура філософського знання: онтологія, гносеологія, аксіологія, логіка, історія філософії. Філософія і наука: риси подібності і відмінності. Філософія і мистецтво. Філософські методи: діалектичний,				

	метафізичний, феноменологічний, герменевтичний, семіотичний. Місце філософії в системі культури.				
2 тижд.	**Людина як предмет філософського аналізу.** **План.** 1. Визначення поняття «людина» крізь призму історико-філософських учень: від античності до дискурсу постгуманізму. Вплив біології на розуміння природи людини. 2. Екзистенційні дихотомії людського буття. Специфічні людські потреби. Трансцендентність та іманентність людського буття. 3.Проблема співвідношення сутності та існування людини у праці. 4. Проблема сенсу людського буття. Зв'язок сенсу та щастя у людському житті. **Короткий опис теми:**	Лекція, практичне заняття, самостійна робота.	1. В. Франкл Людина у пошуках справжнього сенсу. – Харків: КСД, 2016. – С. 160. 2.Е.Фром Бути чи мати // https://hromadalib.files.wordpress.com/2015/12/fromm_2010_have.pdf 3. Е. Фром Мистецтво любити // КСД, 2017, - С. 192. 4. Сенека Моральні листи до Луцілія // Режим доступності http://ae-lib.org.ua/texts/seneca__ad_lucilium_epistularum_moralium__ua.htm	**Тема 2.** 1.Конспект оригінальних текстів: 1. Ж.-П. Сартр Екзистенціалізм – це гуманізм // http://darkelly.info/work/PD/sartr.ukr.pdf 2.Харарі Ювал Ной Людина розумна. Історія людства від минулого до майбутнього. - Харків: КСД, 2018. - С. 470-520. https://chtyvo.org.ua/authors/Harari_Yuval_Noi/Liudyna_rozumna_Istoriia_liudstva_vid_mynuloho_do_maibutnoho/.	*4год. - ауд, 10 год.- самост.*

	Філософська антропологія та її проблематика. Біологічний (А. Гелен) та функціональний (М. Шелер, Е. Касірер) напрям у філософській антропології. Проблема походження людини (креаціонізм, еволюціонізм, антропна концепція походження людини). Інтерпретація природи людини в історико-філософських концепціях Сходу та Заходу (античність, середньовіччя, Відродження, Просвітництво. Модерна та постмодерна філософія). Екзистенційні та історичні дихотомії людини. Трансцендентність та іманентність людського буття. Класифікація специфічно людських потреб за Е. Фромом. Проблема сенсу людського життя. Ціннісний підхід до смисложиттєвої проблеми В.Франкла.				

3 тижд.	**Тема 3. Філософія сталого розвитку людства: глобалізаційні та цивілізаційні виклики.** **План.** 1. Поняття та трактування природи «суспільств» у соціальній філософії. Рушійні сили розвитку суспільства. 2. Три хвилі розвитку цивілізацій Е. Тоффлера. 3.Глобалізація та перспективи глобалізаційного розвитку людства. 4.Діяльність Римського клубу у вирішення та постановці питань глобального розвитку. 5. Поняття "сталий розвиток" та його імперативи. **Короткий опис теми:** Глобалізація як цивілізаційний феномен. Етапи глобалізаційної інтеграції. Головні риси	Лекція, практичне заняття, самостійна робота.	1. Людмила Рижак Філософія сталого розвитку людства: навчально-методичний посібник / Людмила Рижак. - Львв: ЛНУ імені Івана Франка, 2011 - 518 с. 2. Клаус Міхаель Маєр-Абіх. Відповідальність за природу // Людмила Рижак Філософія сталого розвитку людства: навчально-методичний посібник / Людмила Рижак. - Львв: ЛНУ імені Івана Франка, 2011 - С. 484-507. 3. Яким буде світ 2020-х: прогнози від Римського клубу //https://iod.media/article/yakim-bude-svit-2020-h-rokiv-prognozi-vid-rimskogo-klubu-4015 2. Сталий ровзиток // Стаття у Вікіпедії	**Тема 8.** Конспект оригінальних текстів: 1. Бауман З. Глобалізація. Наслідки для людини і суспільства. – К. : Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2008. – С. 47–63 http://chtyvo.org.ua/authors/Bauman_Zygmunt/Hlobalizatsiia_Naslidky_dlia_liudyny_i_suspilstva/	*2год. - ауд, 10 год.- самост.*

	глобалізації за Т. Фрідменом. Науково-технічний прогрес: тенденції, риси і ризики глобалізації. Глобальні загрози людству: екологічна та демографічна загрози. Штучний інтелект: загрози та можливості. Римський клуб: глобальне прогнозування розвитку людства. Ідеї гуманістичного маніфесту А. Печеї. Концепція сталого розвитку людства як ідея гідного життя людини. Імперативи концепції сталого розвитку людства. Глобальні сценарії сталого розвитку людства.				
4 тижд.	**Тема 4. Онтологія. Класична інтерпретація проблеми буття.** **План.** 1. Проблема буття у філософії: особливості онтологічного та	Лекція, практичне заняття, самос	1. Рижак Л. Філософія як рефлексія духу. – Львів, 2009. – С. 181-196. 3. Рюс Ж. Поступ сучасних ідей. – К., Основи, 1998. С, 243-369. 4. Пригожин И., Стенгерс И. Порядок из хаоса: Новый диалог человека с природой. М.: Прогресс, 1986. .	**Тема 4.** Конспект оригінальних текстів: 1. М. Гайдеґер «Буття в околі речей» http://www.ji.lviv.ua/ji-library/Vozniak/text-i-perekl/kn3-heid2.htm	*10 год.-само ст.*

	метафізичного підходів до тлумачення проблеми буття. 2. Проблема першопочатку в античній філософії. Сучасні наукові інтерпретації відповіді на питання про першопочаток. 3. Відмінність онтологічних концепцій Аристотеля та Платона. 4. Тлумачення проблеми субстанції в епоху Нового часу. Дилема матеріалізму та ідеалізму у філософії. 5. Пояснення феномену життя з точки зору механіцизму та віталізму. 6. Біосеміотичний підхід до пояснення сутності феномену життя. **Короткий опис теми:** Загальне окреслення проблеми буття у філософії. Онтологічний та метафізичний підходи у філософії. Історичні трактування проблеми буття: проблема першопочатку в античній філософії; поняття	тійна робота.	5. Хайдеггер М. Що таке метафізика // Зарубіжна філософія XX ст. в 6-ти кн. К., 1993. Кн. 6. // http://stud.com.ua/42190/filosofiya/haydegger_take_filosofiya **6.** Татаркевич В. Філософські проблеми фізики // Татаркевич В. Історія філософії. Т.3. Львів, 1999. – С. 333—343.		

	детермінізм та індетермінізм; платонівський дуалізм світу ідей та світу речей (ейдосів); головні поняття аристотелівської метафізики: суще, сутність, матерія (хіле), форма (морфе). Проблема субстанції у філософії Нового часу: дуалізм, монізм, плюралізм. Механіцизм та віталізм. Протистояння матеріалізму та ідеалізму у класичній онтології. Онтологічні проблеми біології: редукціоністський та нередукціоністський підходи до пояснення феномену життя. Проблема телеологізму у біології. Біосеміотка.				
5 тижд.	**Тема 5. Некласична інтерпретація проблеми буття. Головні онтологічні категорії.** **План.** 1.Некласичні підходи до трактування проблеми буття:	Лекція, практичне заняття, самостійна	1.М. Гайдеґера «Буття в околі речей» // http://www.ji.lviv.ua/ji-library/Vozniak/text-i-perekl/kn3-heid2.htm 2. Синергетика // Стаття у Вікіпедії 3. Стівен Гокінг. Коротка історія часу. Від Великого вибуху до чорних дір // https://issuu.com/pubkis/docs/hawking_short_history	**Тема 4. Підготовка до модулю.** Конспект оригінальних текстів: 1. М. Гайдеґер «Буття в околі речей» http://www.ji.lviv.ua/ji-library/Vozniak/text-i-perekl/kn3-heid2.htm	*10 год..-само ст.*

	А) поняття «світової волі» Шопенгауера; «воля до влади» Ніцше; «творчий порив» Бергсона; Б) феноменологічна та герменевтична інтерпретація проблеми буття. 2. Головні онтологічні категорії: буття, реальність, дійсність, віртуальність, гіперреальність. Структура та форми буття. 3. Філософське та загальнонаукове тлумачення поняття матерії . Простір і часі як форми буття матерії. 4. Рух і розвиток. Діалектика та синергетика як парадигми розвитку. **Короткий опис теми:** Некласичні підхід до розуміння проблеми буття: ірраціоналізм та волюнтаризм поняття «світової Волі» А. Шопенґауера, «волі до влади» Ф. Ніцше та «творчого пориву А. Бергсона,	робота.	_ukr - С. 197-200. 4. Ніколас Карр. Як смартфон захопив наш розум // https://zbruc.eu/node/72376		

	Феноменологічна та герменевтична інтерпретація проблеми буття: фундаментальна онтологія М. Гайдеґера, критична онтологія М. Гартмана, поділ буття на сфери у філософії Е. Гусерля. Головні онтологічні категорії: „буття”, „небуття», «суще», «існування», «світ», «реальність», «дійсність» «віртуальність», «гіперреальність». Поняття «наукова картина світу». Структура та форми буття. Наукове та загальнофілософське значення поняття матерії. Рух і розвиток, простір і час як філософські категорії. Субстанційна та реляційна концепції простору та часу. Діалектика та синергетика як філософські теорії розвитку та самоорганізації.				
6 тижд.	**Тема 6. Епістемологія та філософія науки.**	Лекція,	1. Кун Т. Структура наукових революцій IX. Природа і необхідність наукових революцій //	**Тема 6.** 1. Мельник В. Методологія та її рівні // Філософія як рефлексія	*10.-само*

	Проблеми наукового пізнання. **План.** 1. Визначення понять «наука» та "наукова картина світу" Філософські проблеми біології. Зв'язок науки та філософії. 2. Концепції розвитку наукового знання - кумулятивна, наукових революцій Т. Куна та епістемологічного анархізму П. Фейєрабенда. Принцип верифікації та фальсифікації та їх роль у встановленні науковості знання. 3. Головні риси класичної, некласичної та постнекласичної науки. 4. Рівні наукового знання та співвідношення між ними. Методи емпіричного та теоретичного рівнів пізнання. 5. Форми наукового знання. Вимоги до наукової істини. **Короткий опис теми:** Визначення науки.	практичне заняття, самостійна робота.	http://litopys.org.ua/kuhn/kuhn10.htm (до 2-го питання) 2. Чому наука потребує філософії? // https://zbruc.eu/node/87626 (до 1-го питання) Рекомендована література: 1. Рижак Л. В. Парадигми розвитку науки: класична, некласична, постнекласична. // Л. Рижак Філософія як рефлексія духу., Львів, 2009. – С. 358- 389. 2. Мельник В. Методологія та її рівні // Філософія як рефлексія духу. Хрестоматія. Львів, 2009. – С. 257-275.	духу. Хрестоматія. Львів, 2009. – С. 257-275.	*ст.*

	Епістеми наукового пізнання: пізнаваності, реалізму, закономірності. Проблема розвитку наукового знання. Підходи до питання про виникнення науки. Принцип верифікації та принцип фальсифікації. Критерії розрізнення наукового та псевдонаукового пізнання. Особливості класичної, некласичної та постнекласичної науки. Емпіричний те теоретичний рівень наукового пізнання. Форми наукового пізнання (ідея, проблема, гіпотеза, теорія, концепція, парадигма. Поняття наукового методу. Методи емпіричного і теоретичного рівнів пізнання. «Наукова картина світу» та антропний принцип усесвіту. Питання зв’язку філософії та науки на сучасному етапі розвитку пізнання.				

7 тижд.	**Тема 7. Проблема людської свідомості та штучного інтелекту.** 1. Підходи до визначення проблеми свідомості з точки зору науки та філософії. 2. Розрізнення понять свідомість, розум, інтелект, штучний інтелект, ментальність, когнітивна сфера. Проблема зв'язку свідомості та мозку. 2. Структура свідомості, її функції та ознаки. 3. Головні концепції щодо питання походження свідомості та тлумачення її природи. "Важка проблема свідомості. 4. Перспективи впровадження та можливі загрози з боку "штучного інтелекту". **Короткий опис теми:** Понятійні аспекти вивчення проблеми свідомості. Розрізнення понять: мозок, свідомість, розум, інтелект,	Лекція, практичне заняття, самостійна робота.	1. Сепетий Д. "Чому існує "Важка проблема свідомості"? // Львів: Літопис, 2017. -- С.373--387. file:///C:/Users/Iryna/Downloads/Philos_2016_2_6.pdf 2. Кайку Мічіо Майбутнє розуму // Львів: Літопис, 2017. -- С. 373 --387. 3. Дік Франс Свааб Ми - це наш мозок // КСД, 2016. - 570 с. 4 Кайку Мічіо Майбутнє розуму // Львів: Літопис, 2017. -- 408 с. 5. Деніел Деннет Що знає РобоМері // Антологія сучасної філософії науки, або усмішка ASIMO // Львів, ЛНУ, 2017. -- С. 414 -- 445. 6. Патриція Ч. Черчленд Яким чином нейрони знають // Антологія сучасної філософії науки, або усмішка ASIMO // Львів, ЛНУ, 2017. -- С. 453 -- 468.	**Тема 7.** Конспект оригінальних текстів: Черчленд П.С. Яким чином нейрони знають? // Антологія сучасної філософії науки або усмішка ASIMO. Львів. ЛНУ, 2017. – С. 453-468.	*10 год.-самост.*

	ментальність. Інтегральний підхід до вивчення проблеми свідомості Кена Уілбера. Тлумачення свідомості з точки зору таких дисциплін, як біологія, психологія. теорія штучного інтелекту, соціальні науки, філософія. Структура свідомості: самосвідомість, інтелект, розум. Ознаки та функції свідомості. Головні форми, функції та ознаки свідомості. Філософські концепції тлумачення походження та природи свідомості (матеріалізм, ідеалізм, дуалізм, функціоналізм, емереджентна теорія, квантова теорія, біхевіоризм та концепція «втіленого розуму»). Моделі та аналогії тлумачення роботи мозку. Поняття «важкої проблеми свідомості» Д. Чалмерса. Штучний інтелект: можливості та виклики. Проблема «свободи волі»: біологічна та філософська				

	інтерпретація. Позиції компатибілізму та інкомпатибілізму.				
8 тижд.	**Тема 8. Інтерпретація гносеологічних питань у філософії.** **План.** 1. Визначення понять «знання», «пізнання», «гносеологія» та «епістемологія». 2. Структура пізнавального процесу. 3. Гносеологічні позиції у філософії. 4. Види, рівні і форми пізнання. Роль інтуїції у пізнанні. 5. Проблема істини та її критеріїв у філософії. Види істини. 6. Поняття правди то пост-правди. **Короткий опис теми:** Гносеологія, епістемологія, когнітологія та їх проблематика. Співвідношення між знанням, пізнанням, інформацією. Структура пізнання: поняття про суб'єкт та об'єкт пізнання.	Лекція, практичне заняття, самостійна робота.	1. Р. Декарт Міркування про метод (щоб правильно спрямувати свій розум і відшукати істину в науках) // Психологія і суспільство, 2015, № 2. – С. 37-.46 // Режим доступу http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/3061/1/%D0%94%D0%B5%D0%BA%D0%B0%D1%80%D1%82%20%D0%A0..pdf 2. Тарас Лютий Кінець прекрасної епохи. В кожного своя "пост-правда" // http://www.dsnews.ua/society/kinets-prekrasnoyi-epohi-v-kozhnogo-svoya-post-pravda--19112016180000 3 Стаття у Вікіпедії "Перелік когнітивних упереджень»	**Тема 8.** Конспект оригінальних текстів: Рене Декарт Міркування про метод (щоб правильно спрямувати свій розум і відшукати істину в науках) // Психологія і суспільство, 2015, № 2. – С. 37-.46 http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/3061/1/%D0%94%D0%B5%D0%BA%D0%B0%D1%80%D1%82%20%D0%A0..pdf	*10 год.-самост.*

	Гносеологічні позиції у філософії: раціоналізм, сенсуалізм, скептицизм, релятивізм, агностицизм, фікціоналізм, гносеологічний оптимізм, сцієнтизм, антисцієнтизм. Види пізнання та їх характерні особливості (життєво-досвідне, художнє, релігійне, наукове, псевдонаукове, екстрасенсорне). Чуттєвий та раціональний рівні пізнання та їхні форми. Роль інтуїції у пізнанні та її види. Проблема істини у пізнанні та її критеріїв. Види істини (кореспондентна, когерентна, конвенційна, інструменталістська). Поняття правди та постправди. Когнітивні упередження та їхній вплив на пізнання.				

Автор Ірина ПУХТА

"Погоджено"

Голова методичної ради
біологічного факультету

Віталій ГОНЧАРЕНКО

"20" червня 2022 р.

Гарант ОПП

Ігор ХАМАР

"20" 06 2022 р.